HADİS

AİHL / 10.SINIF

6.ÜNİTE:
HADİS VE SÜNNETİN ANLAŞILMASI

2. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Esaslar

NELER ÖĞRENECEĞİZ?

- 2. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Esaslar

- 2.1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Kur’an-ı Kerim’in Esas Alınması

Hadis ve sünnetin doğru anlaşılabilmesi için hem Kur’an-ı Kerim’in esas alınması hem de hadisler arası bütünlüğün gözetilmesi gereklidir.

Bu konu ile ilgili olarak;

- Arap dili ve edebiyatını iyi bilmek,
- hadis ilminde uzmanlaşmak,
- muhatabın bilgi ve bilinç düzeyini dikkate almak,
- tartışma usulü ve adabı çerçevesinde hakikat peşinde olmak gibi ilkeler de göz önünde bulundurulmalıdır.

2.1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Kur'an-ı Kerim'in Esas Alınması

Bir Müslümanın temel vazifelerinden biri Kur'an okumak, onun mana ve hikmetlerini anlayıp kavramak için çaba sarf etmektir. Böylece insan huzur ve sükûna erişip samimi bir kul olur.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Allah'ın evlerinden bir evde, Allah'ın kitabını okuyan ve onu aralarında müzakere edip anlamaya çalışan bir topluluk üzerine sekinet (huzur, güven, vakar) iner ve kendilerini Allah'ın rahmeti kaplar, melekler onları kuşatırlar, Allah da onları kendi huzurunda bulunanların arasında anar."

(Müslim, Zikir, 38.)

Hadis ve fıkıh âlimi Nevevî (ö. 676/1277) şunu öğütler:
"Bilesiniz ki Kur'an okumak en faziletli zikirdir.
Lakin asıl istenen onu anlayıp düşünerek okumaktır."

Şu ayetler, tartışmalı bir konunun çözümünün Kur’an ve sünnetin ilkelerinde aranması gerektiğini öğretir:

“Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e itaat edin ve sizden olan ulu'l-emre (idarecilere) de. Herhangi bir hususta anlaşmazlığa düştüğünüz takdirde, Allah'a ve ahiret gününe gerçekten inanıyorsanız, onu Allah ve Resulüne arz edin. Bu, daha iyidir, sonuç bakımından da daha güzeldir.”

(Nisâ suresi, 59 ayet.)

**“Allah ve Resulü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mü'min erkek
ve hiçbir mü'min kadın için
kendi işleri konusunda tercih kullanma hakları yoktur.
Kim Allah'a ve Resulüne karşı gelirse
şüphesiz ki o apaçık bir şekilde sapmıştır.”**

(Ahzâb suresi, 36. ayet.)

Esasen Yüce Kur’an’ın iyi anlaşılması, hadis ve sünnetin iyi kavranmasına, hadis ve sünnetin doğru anlaşılması da Kur’an’ın üzerinde düşünerek okunmasına bağlıdır.

Peygamber Efendimiz veya onun hadisini rivayet eden sahabiler, bazen hadislerden sonra Kur'an-ı Kerim’den bir ayet okuyarak aralarındaki münasebete ve anlam bütünlüğüne işaret etmişlerdir.

Örneğin;
Peygamber Efendimiz
"Ben her mümine dünyada ve ahirette yakınım."
buyurmuş, ardından
"Peygamber, müminlere canlarından daha yakındır..." *(Ahzâb suresi, 6. ayet.)*
ayetini okumuştur.

(Buhârî, İstikraz, 11.)

Hadis-i şerifleri anlamaya çalışırken Kur'an ayetlerini dikkate almanın önemi ile ilgili şu örneği verebiliriz:

Peygamber Efendimiz:
"Bir katilin işlediği suç ve günahtan Hz. Adem'in oğlu Kâbil'e bir pay düşer." buyurmuştur.

(Buhârî, İ'tisam, 15.)

Bu hadisi okuyan birçok kişinin aklına "Hiçbir günahkar, başkasının günahını yüklenmez..." *(Fâtır suresi, 18. ayet.)* ayet-i kerimesi gelebilir.

İlk bakışta sanki bu ayet ile yukarıdaki hadis birbiri ile çelişiyormuş gibi görünür.

Hiçbir günahkar başkasının günahını yüklenmeyecekse neden her cinayet suçundan ötürü Hz. Adem'in oğluna günah yazılsın ki?

İlgili hadisi rivayet eden Buhârî, beraberinde bir de şu ayeti hatırlatmıştır:

"لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ"

"Böylece kıyamet gününde kendi günahlarını tam olarak, bilgisizce saptırdıkları kimselerin günahlarının da bir kısmını yüklenirler. "

(Nahl suresi, 25. ayet.)

Buradan şu sonuca ulaşabiliriz: İnsanları bilgisizce saptırıp onlara zarar verenler, saptırdıkları kimselerin de günahlarını taşıyarak hesap vereceklerdir.

Bu durumda yukarıda aktardığımız hadis-i şerifin ve ayet-i kerimenin, suça azmettirme açısından ele alınıp yorumlanması gerekir.

Öte yandan bir günah ve kötülük konusunda çığır açmak da o yolda ilerleyenlerin işleyecekleri günahlardan payına düşeni almak demektir.

Bu durum, suç işleyenlerin cezalandırılmayacağı, suçlarının başkasına yükleneceği anlamına gelmemektedir.

“Hiçbir günahkar başkasının günahını yüklenmez...”şeklindeki En'âm suresi, 164. ayeti ise, suç ve günahın şahsiliği ilkesiyle ilgilidir. Böylelikle taşlar yerine oturmuş olur.

Hz. Peygamber (s.a.v);
--vahyi Allah'tan (c.c) alan,
--onu ümmetine ulaştıran (tebliğ),
--açıklayan (tebyin-tefsir),
--öğreten (talim) ve
--uygulayan (tatbik) bir elçidir.

O halde onun, Kur'an karşısında tekit-teyit, tebyin, teşri gibi görevleri vardır:

Tekit-teyit:

Pekiştirmek ve desteklemek anlamına gelen bu özelliğiyle sünnet, Kur’an’da zikredilen bir hüküm ve muhtevayı aynı veya benzer manaya gelen ifadelerle vurgular.

2.1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Kur'an-ı Kerim'in Esas Alınması

Örneğin:

"Birbirinizin mallarını haksız şekilde yemeyin..."
(Bakara suresi, 188.)
ayeti,

Şu hadisle tekrar vurgulanır:

"Hiçbir Müslüman'ın malı, kendi gönül rızası olmadan helal olmaz"
(Ebû Dâvud, Menâsik, 56.)

Tebyin: Kur'an-ı Kerim pek çok konuda genel ilkeler koymakla yetinir.

Namaz, oruç, zekât ve hac ibadetlerinin yerine getiriliş şekli, boy abdestinin (gusül) nasıl alınacağı gibi pek çok bilgi ise hadis ve sünnet kaynaklarından öğrenilebilir.

Ayrıca sosyal ve ekonomik ilişkileri düzenleyen ilkeler, mutlu bir yaşam biçiminin ölçüleri ve davranış örnekleri detaylı olarak yine hadis ve sünnet kanalıyla elde edilebilir.

Teşri:

Kur'an'ın hiç temas etmediği, herhangi bir hüküm veya düzenleme getirmediği bir konuda sünnetin hüküm ortaya koyması demektir.

- Nineye ve baba tarafından akrabaya düşecek miras,
- Alkollü içki kullanana verilecek ceza,
- Yırtıcı hayvanların ve tırnaklı kuşların etlerinin haram olması gibi hükümler,

Kur'an'da yer almamasına rağmen bizzat sünnet tarafından belirtilmiştir.

Hz. Âişe’nin (r.a) ifadesiyle
“Ahlakı Kur’an olan Hz. Peygamber”
(Müslim, Müsâfirîn, 139.)
hep Kur’an ile hemhâl olmuş;
onun inanç, ibadet ve ahlak esaslarını
kişisel ve sosyal hayatında uygulamış
ve ümmetine örnek olmuştur.

Basralı muhaddis tâbiî Ebu Nadre diyor ki: “Resulullah’ın ashabı toplanıp bir araya geldikleri zaman ilim (hadis) müzakere ederler ve Kur’an’dan bir sure okurlardı”.

(Hatîb, el-Fakîh ve’l-mütefakkih, C 2, s.126.)

Muallim Nâcî (1849-1893), Resulullah'ın (s.a.v) Kur'an'la olan güçlü münasebetini şöyle anlatmıştır:

Hüsn-i Kur'an'ı görür insan olur hayran sana,
Dest-i kudretle yazılmış hilyedir Kur'an sana.

HATIRLAYALIM

1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasını Konu Edinen Geleneksel Hadis İlimleri:

- Rivayetü'l- Hadis - Dirayetü'l-Hadis

- Fıkhü'l-Hadis
- Garibü'l-Hadis
- Muhtelifü'l-Hadis
- Esbabü Vürudi'l-Hadis

NELER ÖĞRENDİK?

2. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Esaslar

2.1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Kur'an-ı Kerim'in Esas Alınması

Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Esaslar

AİHL /10/ HADİS

TEKRAR

GÖRÜŞMEK

DİLEĞİYLE…

Hazırlayan
Sibel AKÇA

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. SÜNNETİN KONUMU	1. Hz. Peygamber'e (s.a.v.) Olan İhtiyaç 2. Sünnetin Dindeki Yeri 3. Hadis ve Sünnetin Bağlayıcılığı 4. Sünnetin Evrenselliği 5. Örnek Alma ve Taklit Etme Arasındaki Fark 6. Kur'an ve Sünnete Bağlılık ile İlgili Hadis Metinleri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Dini anlamada ve yaşamada Hz. Peygamber'e (s.a.v.) olan ihtiyacı ayet ve hadislerle açıklar. 2. Hadis ile sünnetin dindeki yerini ve bağlayıcılığını ayet ve hadislerle açıklar. 3. Sünnetin evrensel yönüne ve sünnetin ortaya koyduğu bazı evrensel ilkelere örnekler verir. 4. Örnek alma ile taklit arasındaki farkı ayırt eder. 5. Kur'an ve sünnete bağlılık ile ilgili hadisleri yorumlar.	Ünite sonunda ünitenin konu bütünlüğüne uygun olan bir hadis-i Arapça metni, Türkçe tercümesi ve kısa açıklaması ile birlikte okuma m olarak verilecektir. 2. kazanım işlenirken Hz. Peygamber'in tebliğ, tebyin, teşri, temsil, tek ve tezkiye görevlerine vurgu yapılacak; bu görevler, Hz. Peygamber' hayatından örneklerle açıklanacaktır. Ayrıca sünnetin korunmuşluğu ve hidayete ulaştırmadaki rolüne yer verilecektir. 5. kazanım işlenirken Kur'an ve sünnete bağlılık (itisâm) ile ilgili ye hadis Arapça metni ve Türkçe tercümesi ile birlikte verilecektir. **Kavramlar:** Tebliğ, tebyin, teşri, temsil, tekit, tezkiye, itisâm.